Tečaj XV. **NOVICE** List 61.

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 1. augusta 1857.

Svèt gospodarjem zavolj klaje.

Kakošne nadloge bojo v več krajih letošnjo zimo zavolj pomanjkanja klaje, in kako se že sedaj marsikter gospodar boji, s čem bo preredil svoje goveda, vé vsak, kdor je letos le stopinjo na kmete storil.

Suša je zamorila otavo in deteljo po več krajih tako, da ni dosti pridelka več upati, če tudi kmali obilo dežja pride, ker so korenine travi še zlo vsahnile.

Kako pač bi se dalo saj nekoliko nadomestiti to pomanjkanje klaje? Odkod je kaj dobiti, če je na senožetih ne bo? Treba je, da v taki stiski gospodar misli na vse strani, kako bi si pomagal. Al dober svet je drag v takih okoljšinah kakor so letošnje.

Kdor kaj dobrega svetovati vé, naj nam pové po „Novicah“.

Mi svetujemo turšice sejati za klajo, kjer ima gospodar kako njivo prazno ali obsejano s kakim zamorjenim sadežem. Če kmali kaj zdatnega dežja pride (in ker ga od srede majnika v nekterih krajih tako rekoč skor nič ni bilo, ga bo vendar milostni Bog kmali dal) bi se dalo turšične slame (koruzovne) vendar še dosti pridelati, ako bi se ji pred setevjo njiva pognojila.

Ker je pa ni klaje čez turšično slamo, ktera je sirova, pa tudi suha zavolj svoje tečnosti dobra namestnica sená za molžno živíno, svetujemo tedaj gospodarjem, naj prevdarijo naš svèt, in, če ga poterdijo, naj pripravijo njivo in koj po pervem dežji sejejo turšico za klajo.

Prečastiti gosp. fajmošter Zalokar pišejo v svojih lepih kmetijskih bukvah sledeče

Od koruze za klajo:

„V sušnih letih, ko je na travnikih malo pridelka, in se je bati, da bi pozimi klaje zmanjkovalo, je dobro na kako ne davnej gnojeno, dobro, nekoliko ilovčno njivo korúzo, prav gosto kakor rèž, vsejati, ki berž zraste, in se pokosí, preden v kolenca gré, se posuší in za prav dobro klajo hrani. Nar boljši jo je z roko sejati pod lahko brazdo, če se njiva 14 dní prej globokeje, ob setvi pa še enkrat plitvo zorje in povleče.“

Gospodarske skušnje.

(Žáganje ali piljevíne — dobra stélja). Na grajšinah grofa Bathyani-ta v Slavonii že več let v bližnjih žagah ali pilah kupujejo žáganje ali piljevíne (po 10 krajc. voz) za stéljo, ktere ne morejo prehvaliti. Z žaganjem nasteljajo vsaki sorti živini, ktera na njem prav rada počiva in se dobro počuti; kdor noče živine v hlevu privezane imeti, bo tudi z nastlanim žaganjem bolje opravil kakor z drugo nastéljo, ker žaganje ne naredí tako hitro visokega gnojnega kupa v hlevu kakor kaka druga stélja; — tudi se gnoj iz žaganja lože naklada, na njivo vozi, razkida in podorje; vlečljivo zemljo tak gnoj zlo zboljša in zrahlja; setev na tako pognojeni njivi za več dní poprej kalí, hitreje raste, pridelk je obilniši itd.

Obertnijske skušnje.

(Klej ali kit, kteri sterpí tudi v veliki vročini) se nareja iz vlitega železa v prah zmletega, iz žveplenega cveta, drobno stolčene konoplje in svinčene belíne. Vse to se vkup zmeša tako, da je kakor testó, s kterim se reč zamaže, ktero zaklejiti ali zalotati hočemo. Dulché je znajdel ta klej, kteri je na Francozkem privilegiran. (Neu. Erf.)

Kmetijske novice.

(Krompir na vago.) Kakor časnik „Hand. Cour.“ pravi, so v Bielu začéli vès krompir, ki ga na prodaj pripeljejo, na vago prodajati. Pri tem so zvedili, da žakelj dobrega zdravega krompirja 182 do 183 funtov vaga, žakelj slabega pa le 144 do 155 funtov.

(Terdno življenje kokošje.) V neki hiši so pogrešili puto, in ker je več dní ni bilo domú, so mislili, da jo je kdo vkradel. Primeri se, da so čez 13 dní neko kišto potrebovali, ktera je na dvorišu bila. In pod to kišto so našli puto, ktero so 13 dní pogreševali; bila je še živa, pa silno je shujšala in oslabela; vendar se je kmali spet opomogla in še sedaj živí.

(Želod — vremensk prerok.) Če ima želod prav čisto in lepo belo jedro, pomeni to lepo, suho poletje in dobro letino. Če pa je jedro od znotraj bolj umazane barve, lisasto, vlažno, je to znamenje mokrega, viharnega vremena. Če se lupina gerbanči, pomeni to silno sušo. Na Ogerskem imajo želod zato zlo v čislih.

Šege, navade in národne pripovedke Slovencov v bistriški okolici na Notranjskem.

(Dalje.)

Ravno tako kakor ti, hodijo tudi na večer pred novim letom koledniki po hišah. To so pa odrašeni fantje. Ustavijo se pred vsako hišo in lepe pesmi prepevajo. Ko so dokončali, jih pokličejo v hišo; tukaj se napijejo in odidejo s kakim darom.

Gospodarji hodijo okoli hiš, ter škropijo verte, hišo, hlev, živino in vse z blagoslovljeno vodo. To storijo tudi na večer pred novim letom in sv. tremi Kralji.

Zdaj bomo pa od pustnih navad govorili.

Pri ženitvah se Slovenci v bistriški okolici ravno tako ravnajo, kakor drugod po Kranjskem; kakih posebnost nisem nikjer opazil. Kadar se je fant z dekletom spoznal, se spravijo mladenčev oče in še nekoliko drugih njegovih prijatlov zvečer v hišo dekletovih starišev. Tù jih prijazno sprejmejo in dobro gostujejo. Po dokončani večerji praša oče ali pa kak drug snubač deklinine porodnike: ali bi ne hotli svoje hčerke fantu za ženo dati. Ko so privolili, se berzo tudi dan določi, kadaj da bodo ženitvino pismo naredili. Tudi to delo spremlja velika večerja.

Ko je prišel dan ženitve, gré ženin z ojčini *) v nevestino hiso. Nevesta ga čaka s svatovci. Opomniti moram, da vsaka nevesta strašno solze preliva, ker je tudi tukaj véra razstrošena, da objokana nevesta bo srečna, vesela pa nesrečna. Ko so gospod farman (fajmošter) poročili, se vernejo domú in kmali se začnejo gostiti.

Po dokončanem obedu, kteri terpí večkrat do tamne noči, se zasučejo in potem gredó narazen. Starašina uganja prav smešne stvarí, posebno pa godci morajo celo društvo razveseljevati.

Zadnje pustne dní pa velike norčije uganjajo. Pojedine so sopet velike in vina navadno sila dosti steče. Med drugimi rečmí napravijo pustni torek popoldne velikega slamnatega moža, nosijo ga z vriskom in petjem po vaséh, potem ga pa zakopljejo.

Prišla je pepelnična sreda. Cele dneve se sopet trudijo, opravljajo poljske dela in zahajajo v gojzd po derva. Zvečer se posedejo za ognjem ter se pogovarjajo o mnogih stvaréh, dokler se jim skuha polenta — njih navadna večerja. Ker sem že gojzd omenil, pristavim še tole: Ako hočeš iz Bistrice v gojzd iti, moraš dobre dvé uri hoditi, do kler tje prispeš. Najpred je pot sterma, potem gré pa pol ure po gorni ravnini, ktero „ravnice“ imenujejo; vsa je zelena, in tukaj imajo bistriške krave in ovcé posebno dobro pašo. Razprostira se tukaj tudi nekoliko njiv, ki se imenujejo „černe njive“. Na ti ravnini je visoka skala, ki je na verhu v podobi križa razklana. Kmetje pravijo, da je mati božja pri silni vročini na hrib sv. Ahca popotovaje tù počivala. In to skalo je s križem zaznamovala. —

Na koncu ravnic je hrib sv. Ahca. Žalostno se dvigujejo na njem stare razvalíne temu svetniku posvečene cerkve. Sam sem skusil, kako žalostni občutki se človeka lotijo na tem kraji. Kjer je nekdaj lepa cerkev stala, žaluje zdaj kup kamenja. — Pred sto leti so ljudje iz vseh krajev sèm vreli in ker je cerkevca premajhina bila za toliko množico pobožnih, se jim je božja beseda razlagala pod milim nebom na visoki skali, ki mi jo je star mož pokazal. Pristavil mi je še: „Tukaj vrag dnarje na široki plahti suší; čern maček pri njih čuje. Ako bi serčen človek prišel in molek (paternošter) na-nj vergel, bi maček pobegnil in dnarje človeku pustil.“ —

Čul sem večkrat praviti, da se po téh gorah znamenje starega zida nahaja. V lanskih šolskih praznikah sem jez to dalje preiskoval in res zapazil, da je nekdaj tu kak zid biti moral. Od kedaj, kdo ga je napravil in zakaj, ne morem zvediti. Nahajajo se tukaj stari dnarji. Pred nekoliko leti so Ternovci orali na ravnicah, kar zadenejo na nekaj terdega; berzo odkoplejo zemljo, in kako se začudijo, ko vidijo velik kotel. Mislili so, da so zaklad izkopali, ali zeló so se zmotili. Kotel je bil poln starega orožja, bile ste v njem dvé sulici, nekaj nožev in kosci ščita in čelade. Prodali so to mojemu staremu očetu za malo krajcarjev. Dve rjavi in snedeni sulici imam jez še zdaj **) drugo pa se je zgubilo. — Od kod to orožje v naših hribih? Po moji misli je to iz srednjega veka, ko so še gnjezda vitezov na vsaki pečini kvišku se dvigale. Ali pa od takrat, ko so Turčini padali na naše mirne dolinice. (Dal. sl.)

Jezikoslovne drobtinice.

Pristavek k mojemu poslednjemu sostavku.

Prislovica nemška pravi, da najbolje misli pridejo nazadnje. Taka se je tudi meni godila. Že sem bil odposlal svoj sostavek, ko pri premišljevanji o koreniki çar — kar še na marsikaj pridem. Ta korenika, ktera v sanskritu pomenuje, scindere, rumpere, frangere, spalten, zuspitzen, je rodila veliko versto (Gruppe) arheologiško važnih besed.

Iz çar — kar je: čara, Linie, po pravem scissum, incisum, in ker so pri bajanji (copranji) čerte delali, tako tudi čar, Zauber, čarodej, Zauberer, po besedi: Linien-, Ritzen-, Strieche-Macher. (glej Hanus v „Archiv für österr. Geschichtsquellen“ 18. Band str. 49.) Iz te korenike je tudi čart, čert, čort, dalje: čern, čart, čert, čort, pomenuje toraj izvirno: incidens, der Einschnittemacher = Zauberer, in čern pomenuje: das eingeritzte, eingeschnittene, zato černoknižnik Zauberer, kteri iz čar — čert razume prerokovati.

Že Schleicher („Formenlehre“ str. 59.) je krojiti (za karajeti) schneiden, kraj, margo, h koreniki çar — kar postavil, in karj, metatetiški: kraj, toraj pomenuje izvirno: das Zugespitzte, primeri: kon, kon-ec, das zugespitzte Ende eines Dinges, slovaški: končity, spitzig, končjar, scharfe Spitze, in konec Rand, Ende, Gränze.

Da bi ime Kranjc, Kranjsko iz karj — kraj, margo, Ende, Gränze, bilo postalo, bi s suffixom ec, s kterim poznamljamo osebe (primeri: Korošec, Stajerec, Slavonec), dobili: Krajec, Krajc; tako tudi govorimo kadar krajnik hleba imenujemo. Južni Slovani bi Kranjca toraj imenovali Krajac ali po krajini — Krajinac, tudi štirski Ščavničari bi rekli Krajinec, ker govorijo: Slavinec, Gorenec, Dolanec itd., ne pa Kranjac, Kranjec.

Glasnik *n* v imenu: Kranjc, Kranjsko je toraj koreničen (wurzelhaft) in Kranjc je le po metatezi iz Karnec postati zamoglo. Ako pa je iz Karnec postalo, tedaj ni têma tega imena karj - kraj, ampak karn — za izvirno karnas ali karnus, kakor: syn za izvirno: sunus, in karnus (primeri ime koroškega mestica Kernus, kjer še je stara polna oblika se ohranila), karn, metatetiški: kranus, kran ne pomenuje: margo, Rand, Gränze, ampak Felsen, toraj Karnec, Kranec, Kranc = Felsenbewohner, Karnsko, Kransko = Felsenland. —

V tem članku se tudi naj popravijo nekteri tiskarni pogreški in kakor: ὁι ἐν τῆς ραγῆς αρκούγενοι, kar se glasiti ima: ὁι ἐκ τῆς ραγῆς χρκούμενοι v listu 58. „Novic“, dalje v listu 59. stran 235. v slednji versti more karan, namesto kacran, in na ravno tisti strani: gälski: coirneil, regio, namesto wirneil, regio. Tudi se moje potemeljenje: „ker kari horizont obmejašujejo, ter iz kar tudi karj metateški kraj“ ima zbrisati, in z gori navedenim temeljem nadomestiti.

Dav. Terstenjak.

Iz Amerike.

Pismo Janeza Pogačnik-a, Podbrežana, iz Amerike na svoje stariše v Podbrezjah na Gorenskem.

Ljubeznjivi starši! Vaše pismo sem prejel v nedeljo po sv. Jožefu. Veseli me, da ste še vsi zdravi; samo to mi ni všeč, da mi tako malo novíc pišete. Kadar mi bote še pisali, pišite mi tudi, kako se kaj v Podbrezjah godí, kako se že kaj fantje in dekleta komandirajo, kako je bila kaj letina, kakošna je bila zima pri vas? itd.

Tukaj v Ameriki je bila letošnja zima kaj huda; je bilo 4 čevlje debelega snega, in tako strašno je bilo mraz, da je prav veliko goveje živine zmerznilo. Jaz sem v jeseni kupil par volov za 110 dolarjev, in sem jih vendar srečno čez zimo ohranil. Zima je tukaj celih 6 mescov, da se ne more nič na polji delati. Plenja pa tukaj vsako žito veliko bolje kakor na Krajnskem. En mernik pšenice, če je kolikaj dobra letina, dá okoli 20 mernikov; en mernik ajde dá 60 do 80 mernikov. Gnojiti nam nič ni treba. Treba je le zorati in vsejati, in druzega nič. Tudi ni treba ne pleti ne žeti. Ženske nimajo tukaj kaj delati na polji. Za žetev imamo take kosé, ktere žito prav lepo pokladajo; le kar v snope se poveže. Za mlatev imamo tako mašino, ki nam vse dobro in prav hitro omlati. Na eni strani se notri devlje, na drugi letí prazna slama, in na tretji strani pa čisto

*) Tako se imenujejo tukaj možke priče (Brautführer). Pis.
**) Ali bi ju ne hotli darovati ljubljanskemu muzeju? Vred.

žito iz nje. Ta mašina ni zeló težka. Dva konja jo lahko prepeljujeta. Omlati pa po 200 mernikov na dan.

Jaz imam zdaj svoje zemlje okoli 20 oralov. Povém vam pa, da sem še le se učil živeti ko sem sèm prišel. Denarjev nisem imel nič, jezika nisem nič razumel; lahko veste, kako je to težko. Pri gospodu Pirc-u sem bil, ko sem sèm prišel, 8 mescov; pa sem previdil, da na to vižo ne bom prišel naprej. Gospod nimajo nič dnarjev, zatoraj sem začel se sam oskerbovati, sem šel delat in služit, in Bog mi je dal srečo, da sem še dosti dobro prišel naprej. Tukaj v naši soseski so sami Nemci, pa so tudi vsi reveži, ker je še le tri leta, kar so začeli v ta kraj zahajati. Ti ne dajo nič zaslužiti. Tisti, ki dajo kaj zaslužiti, so večidel Angleži. Meni zdaj prav dobro hodi, da sem se enmalo angležkega jezika naučil. Tù, kjer smo mi, so večidel samo beli ljudje; divjaki pridejo le včasih sèm na lov. Ti divjaki so ravno taki, kakor pri vas cigani; le enmalo bolj černi so še. — Za svojo zemljo lahko dobim zdaj 2000 dolarjev, ker je ravno v takim kraji, da bo šla železnica memo. Lahko bi jo prodal, toda zdaj še nočem, zato ker bo vedno drajša. Za tisto zemljo, ktero sem vlani prislužil, že letos lahko dobim 300 dolarjev. Tukaj nimamo nič papirnatega dnarja; imamo samo zlato in srebro. En amerikansk dolár stori avstrijanskega dnarja 2 fl. 6 kr.

Hvala Bogu! meni gré zdaj kaj po sreči, in prav všeč mi je tukaj; toda umreti pa vendar ne mislim v Ameriki. Mislim še kakih 9 let tukaj ostati, potlej pa bom vse prodal, in bom prišel zopet nazaj. Poslal bi vam kaj dnarja, če bi bilo treba, pa ni varno ga pošiljati tako daleč.

To zimo sem na svoji zemlji delal, da sem zagradil 30 oralov; spomladi bom vsejal, in potlej čez leto bom šel drugam delat. Hišo imam že tudi narejeno, pa dozdaj še nisem stanoval v nji.

Tistemu pa, ki je prašal in bi rad sèm v Ameriko prišel, tako povejte, da naj dela, in naj nikar zmeraj ne leží, bo pa dosti jesti imel. — Tudi jaz nisem dnarjev iz nič dobil, sem mogel tudi veliko terpeti za-nje. Toliko rečem, da vsi Podbrežani niso in ne bodo toliko skusili, kakor sem jaz v tem kratkem času v Ameriki skusil.

Obleko imamo tukaj vso gosposko. Nosimo se, kakor tam pri vas po mestih gospoda, možki in ženske. Jemo tukaj trikrat na dan: zjutraj, opoldan in zvečer, pa nikoli druzega, kakor meso in pa bel kruh; černega kruha še nisem vidil kar sem prišel v Ameriko. Za pijačo imamo kavo (kofè) in čaj (tê).

To pismo sem pisal ravno na velikonoč; bilo je gerdo vreme, veter je vlekel in pa sneg je šel. Zemlja je še vsa zmerzla. Vse tekoče vode so zmerznjene, le studenci ne. — Ljuba moja, oče in mati, prosim vas, molite za me, da bi bil srečen; tudi jaz vas ne bom nikoli pozabil. Prosim vas, pišite mi kmalo nazaj, — pa veliko, pa kakošne novíce, — koliko se jih je poženilo itd.

Zdaj pa v imenu Boga prav lepo pozdravljam vas, očeta in mater in vse znance in prijatle, in ostanem do smerti Vaš hvaležni sin

Janez.

V Ameriki pri sv. Jožefu 12. aprila 1857.

Novičar iz avstrijanskih krajev.

Iz Pazina v Istri 28. julija. — F. C. — Suša je največa nadloga Istre. Ni ga skoraj leta, da bi ne tožil zoper njo kmetovavec, ko se cele mesce brez prenehleja bliska nad njegovo glavo kakor ribje oko plavo obnebje, in beli skalnate griče žareče solnce, da šumi trava pod nogo in odpada drevesom rumenkljato listje. Letos smo sicer spomladi imeli za potrebo dežja in prav zadovoljni moramo biti s pervimi pridelki, al sadaj je huda suša že mnogo škodovala in žuga tudi že koruzi in terti. Če skoraj mili dež ne pomoči razpokane zemlje, bo malo polente, in le ta Istrijana lakote varuje. Bolezen na terti se tudi že kaže, vendar je bolj zdrava od poprejšnih let, in ako Bog dá, imeli bomo za potrebo vina. — Za pridelovanje svile je Istra prav ugodna dežela; pridela je tudi že precej, posebno v nekterih krajih, kjer so namreč ljudoljubni, za povzdigo blagostanja vneti možje z besedo in djanjem ljudstvo za rejo svilnih červičev spodbodli. Taki možje so brez dvombe največi dobrotniki dežele, in le po njih — da bi se njih število vedno množilo! — se zamore Istri lepša prihodnjost pribojevati. Res je, da vsak začetek je težak, da večkrat nevedni ljudje največjega dobrotnika celo zasmehujejo, ali nazadnje so mu vendar le hvaležni. — Ko je, ne le za pogojzdovanje Krasa, mnogozasluženi gospod fajmošter Urban Golmayr v Roču, v letu 1848 učil, kako se murve in druge drevesa sejejo in cepijo, posmehovali so se mu ubogi na duhu. Ali glejte, ko so privreli letos nanagloma Lahi in pokupili po celi Istri sirove svile, kolikor so mogli, dobila je že občina v Roču, ki šteje 1400 duš za 1300 liber svile čez 2600 goldinarjev. Sedaj, ko so napolnili s srebrom in zlatom mošnice, in odre po kletih z žlahnim sadjem, in se jim prihodnje leto še veči dobički obetajo, so se jim odperle oči in govoré: „Prav so imeli naš fajmošter, ki so vedno govorili, da imamo v lastnih rokah bogastvo in revšino. Prerok nam so bili.“ Tudi gospod Miha Zupančič, kaplan in učitelj v Novakah, je učence prav marljivo v sadjo- in sviloreji podučeval, in dolžni smo mu zavolj tega očitno pohvalo dati. — Pisma pričajo, da se istrijanska svila bolj obrajta kakor laška in francozka, in da se je istrijansko seme v Milanu bolje obneslo kakor kitajsko, toraj se ne čudimo, da je nek Lah v Buzetu 8000 vreč murvinega perja za prihodnjo spomlad zaaral, in misli ondi svilo pridelovati. Zato pa tudi ljudje ceno murv bolj obrajtajo in jih kakor drage zaklade varujejo. Vsak dela naklepe, kako bo mesca marca kopal in sadil.

Občina v Žminu je pred mnogimi sestrami hvale vredna, ker je iz proste volje napravila velik vert, v kterem se ima mladost v sadjoreji podučevati. Da bi tudi druge soseske tak izgled posnemale, kako veselo bi napredovala sadjoreja pri nas, ki stoji še na tako nizki stopnji, in kolike dobičke bi prinašala revni deželi! Pa, žalibog, premalo imamo takih sosesk, takih mož, ki bi poslušali poduke in posnemali starega očeta sadjoreje naše, velikega dobrotnika Istre, stotnika Lichtenfelda, ki ni iskal ne dobička, ne hvale, ne častí, ampak vse dela njegove izvirajo iz čistega ljudoljubja. — Iz Pazina Vam nimam, izjemši obilnega truda in mnogih zaslug tukajšnih gg. frančiškanov za izrejo in omiko mladosti, drugih veselih novíc naznaniti. Ko sem govoril zastran naprave kmetijske družbe v Pazinu, nisem drugega rekel, kakor da to reč gosposke pretehtujejo. Ali se bo na noge spravila ali ne, je zeló dvomljivo. In ko bi se to tudi zgodilo, resnica je, da bi se za povzdigo gospodarstva ne moglo od nje veliko pričakovati, ker nimamo mož za to. Smo še sploh, posebno tako imenovani omikani, dalječ za Vami, Krajnci! Z Bogom!

Iz Ternova na Notr. A. L. — 27. jul. 23. dan t. m. ob štirih popoldan je burja pripodila od Pivke doli sivočerne oblake, in kmalo se vsuje kakor sredinje jajca debela roglata toča. Potolkla je popolnoma Kaseze in Zarčica; deloma pa tudi veliko in malo Bukovco, Dolejni Zemon, Harije, Dobropolje in Zarečje. Grozno je bilo slišati v oblaku bobneti, in viditi prestrašene ljudí, ker so ravno žeti začeli, domú iz polja bežati; neki 40leten možak, ki je oplašeno živino med strašno nevihto v hlev uganjal, je kar mertev na tla padel. Več ubitih tičev so semtertje našli. Najstareji ljudje take toče ne pomnijo; sploh je toča tukaj kaj nenavadnega. Dasiravno je bila huda suša, je bilo polje letos jako lepo.

Bistriški okraj je, kakor je sploh znano, najsiromaški v kranjski deželi, toraj si lahko vsak misli, kako težko bodo nekteri siromaki leto preživeli, ki pešice žita pridelali ne bodo. Pred 2 letoma je tukaj kolera strašno morila, letos pa siromakom, zraven toče, tudi oginj beraško palico v roke ponuja, ker so tudi 3 vasi Ternovske fare, namreč: Topo-

lec, Tominje in zgornji Zemon deloma pogorele, kterih nesrečnežev je le malo zavarovanih bilo. Tudi bližnje uboge Čiče je toča zadela; kako deleč je segla, se še ne vé.

V Trebovljah na Štaj. 18. jul. J. H. — Kakor po mnogih krajih je tudi pri nas silno huda suša, 26 stopinj gorkote v senci, 22 v vodi Terbovšce; klaje bo malo, tudi slame ne dosti, lepa lepa pa je zopet pšenica, pa tudi druge žita; turšeka je zopet dosti lepega, v nekterih soseskah tudi sadja dovelj; čbelam se slaba godí, z vinom Dolenci ponujajo, ker terta obilno tergatev obeta, vse kaže dosihmal lepo, in hvala Bogu! zdravi smo tudi še. Le dežja potrebujemo kmali.

Nate eno Ribniško za nameček! Na sv. Petra dan gré zvečer ob devetih neki brusar proti glažuti, kar naenkrat zagleda neko reč čez cesto ležati, kači podobno. „Oj kača je!“ zavpije, se ji po stermem hribu ogne in vès plašen v glažuto prisopiha rekoč: „Berž berž puške nabite in z menoj pojte strašno kačo vstrelit, ki kmalo pod glažuto čez cesto leží!“ Hipoma prideta dva s pukšami, drugi s kolmi, in grejo nad kačo. Najprederzniši gré naprej in veleva: „ko vstrelim, bežite, da vas kača ne piči, ako je ne zadenem.“ Puf! in vsi odskočijo, pa zopet prilezejo gledat: ali je zmija že mertva ali ne; — še enkrat puf! in še mezi se žvad. Zdaj junašk fant rahlo pristopi pa s močnim hrastovcom po marcini udari, da visoko odskoči, in fantu pred noge pade — lesen kol. Slok kol je namreč prek ceste ležal, brusar pa je mislil, da je kača; morebiti so mu bile očí od vina nekoliko kalne.

Iz Ljubljane. Konec slovesnost v spomin začetka ljubljansko-teržaške železnice v Terstu začetih je bil v Postojni in postojnski jami v sredo, kamor so se iz Tersta pripeljali gg. ministri in drugi povabljeni ptuji in domači gosti, in je iz Ljubljane in iz druzih krajev privrela obila množica. Pokazati domačincom in ptujcom svetinjo krajnske dežele — postojnsko jamo — v najlepšem lišpu, in tako pripomoči k še večjemu razglašenju tega veličanskega podzemeljskega hrama, je poglavno mesto Ljubljana prevzelo stroške krasne osvečave v jami, ktero je razsvitljevalo okoli 18.000 lučic. Kakor so se slavni gosti zavzeli nad podzemeljskimi čudi postojnske jame, kterim para jih nima nobena druga dežela na celem svetu, tako veseli so bili tudi serčnega sprejema in postrežbe, ki se jim je tù v vseh rečéh skazovala, in nadušene napitnice so pri kosilu na kolodvoru postojnskem donéle od domačih in ptujih ministrov na blagor novega početja. — Kako blizo je Terst sedaj Ljubljani, se je pokazalo že to sredo, ko smo v Ljubljani na tergu neko kuharico iz Brežine solate in druge zelenjadi nakupovati vidili!

Novičar iz raznih krajev.

„Pest-Ofn. Ztg.“ piše, da v prihodnjem potovanji Njih Veličanstva presv. Cesarja po Ogerskem se bojo poprej določeni dnevi nekoliko spremenili; presv. Cesarica ne bo šla več ž Njim. — C. k. ministerstvo je sklenilo, da kakor za to leto ima tudi za prihodnje tarifa za oprostenje od vojaščine (soldatov) pri 1500 goldinarjih ostati. — Domovinski listi, kteri po novi postavi ne morejo več za popotnice veljati, morajo vsled c. k. ministerskega ukaza vprihodnje po lastnosti osebe, za ktero je domovinski list narejen, štempljani biti. — Koliko se da v mali loterii zaigrati, vidimo iz sodniške preiskave tistega uradnika dunajske banke, od kterega je „novičar“ pred nekimi tedni povedal, da je kaso te banke za več stotavžent goldinarjev okradel. 27. dan t. m. je stal pred sodbo, in zvedilo se je zdaj, da je od februara leta 1855 do letošnjega majnika v 2 malih loterijah zastavil 1 milijon in 541.000 gold., dobil je nazaj 1 milijon in 191 000 gold., tedaj je na zgubi ostal za 350 000 gold. — Papirnatih desetic ne izdajajo ces. kase več. — Ni povsod takošna suša kakor je pri nas; v severnih Tirolih, na Salcburškem in pa gornjem Štajarskem, toda le do Bruka, imajo dežja še preveč. — V Ješelnici blizo Stare Oršave je 14. dan t. m. strela 3 osebe ob enem ubila: 22 let staro ženo, ki je koruzo osipala in pod oreh bežala, dva možaka pa na polji kakih 20 sežnjev od oreha. — Čisto nova pa zlo važna novíca je hud punt Indijanov v izhodnji Indii zoper Angleže. Angleži imajo v Indii velike posestva in so tako rekoč glavarji teh dežel, ktere vladajo ali po svojih lastnih oblastnikih ali pa tudi po mahomedanskih knezih, kteri pa so jim podverženi. Sedaj so se Indijani na več krajih — pravijo na podpih bivšega kralja Audhskega — zoper ptuje vladarje (Angleže) spuntali; lord Kanning hoče berž najmanj 40.000 vojakov iz Angležkega na pomoč imeti, če ne, bo slaba. Angležko ministerstvo je v hudi zadregi — v Indii punt, v Kini pa tudi, in Francozi jim nočejo pomagati, kakor se je izperva govorilo. Ker je cesar Napoleon že terdno obljubil, da pride v Osborne, angležko kraljico obiskat, bo obljubo spolnil, — kraljica angležka pa ne bo šla se na Francozko razveseljevat, kakor je bilo namenjeno, ker bi se ji utegnilo za zlo vzeti, da za veselicami gré, ko je deržava v hudi stiski. Angležka in francozka vlada si niste več tako dobre kakor nekdaj, ker tudi zavolj Moldave in Vlahije ste si navskriž, in še zlo. V Moldavi so bile 19. junija volitve; izšle so se zoper voljo Francozov za ločitev omenjenih dežel; tega — pravijo — francozka vlada, čeravno so bile volitve prav po postavi, ne bo terpela, ter bo od turške vlade terjala, naj prekliče volitve. Klopčic ta je tedaj še tudi dosti zamotan.

V spomin

franciškanu Fr. Jukić-u,

umerlemu 20. maja 1857 na Dunaji.

Ne vém, če bode sveti križ na Tvojem grobu stal,
Ki nosil ga do zadnjega si dneva poterpljivo,
Oznanoval z gorečim sercom ga, z besedo živo,
In nisi se verig, tamotnih ječ se nisi bal.

Ne vém, če znalo se po letih za gomilo bo,
Za hladni grob meniha, rodoljuba, mučenika,
Kjer sladko sanja pod zelenim pertom naša dika,
Kjer jasne naše zvezde se zaperlo je oko.

To vém, da ga danica vsaka bo pozdravljala,
Da bo ga vsaka zlatokrilna zarja obiskala,
Da bode vsaka pomlad mu zeleno odejo dala,
Da glas trobente obudil bo pod njim spijočega.

To vém, da v brazdi seme, ki sejal ga je, kalí,
Kalí in raste in poganja preobilna setev,
Da bodemo brusili serpe, kadar pride žetev,
In necenljivo blago v hram naroda spravljali. F. C.

Pogovori vredništva. Gosp. A. K. v Z.: Hvala lepa za poslani spis. Lanske Nov. (¼) so Vam bile vdrugič poslane 19. dan maja; pri Bl. so mi pokazali poštno prejemnico; pobarajte tedaj na pošti. V Z. je še drug gosp. K., morebiti so k njemu prišle? — Napis na zavitku „četertl.“ je tiskaren pogrešek; zapisani ste za pol leta. — Gosp. J. Gerš. se je knižica poslala z navadno poštno marko; tega smo mi porok. Da je ni dobil, kako je to? Proti prejemnicami pa takih (ptujih) rečí odpravništvo Nov. ne more pošiljati, ker bi mu preveč stroškov prizadevalo. Ako pridete sami ali kdo Vaših v Lj., se bo dalo to ustmeno dognati. Popis Z. šolsk. sveč. nam bo dobro došel. — Gosp. B. B. Podk.: Kar je stari Unglert umerl, ne dela nobeden čes. kol. v Ljublj. — Gosp. J. O. v M.: Oznanila dražbe ne najdemo v L. Z., da bi ga prestavili; prosimo ga nam poslati.

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.